

Werk

Label: Other

Jahr: 1979

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?31311157X_0104|log83

Kontakt/Contact

Digizeitschriften e.V.
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

STATISTICS AT THE SCHOOL LEVEL (Statistika na středoškolské úrovni). Ed. L. Råde. Vyšlo v nakladatelství Almqvist & Wiksell, Stockholm 1975; 245 stran, cena neuvedena.

Pod redakcí švédského odborníka L. Rådeho z göteborgské university vyšel tento svazek statí předložených na třetí konferenci o vyučování statistice, která se konala ve Vídni ve dnech 30. 8. až 4. 9. 1973. Tyto konference pořádá Mezinárodní statistický ústav (ISI) v rámci svého vzdělávacího programu (ISEP) s podporou UNESCO. Československo se na této akci nepodílí.

Hlavním tématem konference byla *interpretace oficiálních statistik* — šlo tedy o to, jak na úrovni střední školy učit chápat a rozumět statistickým údajům z úředních pramenů. Některé referáty konference byly však pojaty širě a týkaly se obecných otázek vyučování statistice.

Úroveň statí sborníku je různá; objevují se tu jak obecné úvahy tak i zcela konkrétní postupy a návody, přehledné statě o současném stavu výuky v té které zemi i návrhy programů pro budoucnost. U většiny statí je ve sborníku připojen též záznam diskuse.

Na závěr konference byla přijata doporučení, jež jsou uvedena v úvodní části sborníku (str. 9–21). Úroveň statistického vzdělání je ovšem v různých zemích různá, a tak je třeba obecná doporučení přizpůsobovat místním podmínkám, leckterá by však stála za zamyšlení i z našeho hlediska. Snad by se i u nás našlo vhodné forum (např. v JČSMF?) pro diskusi o středoškolské problematice stochastických disciplín.

K doplnění informace uvedme ještě alespoň seznam statí a jejich autorů; je bezpochyby signifikantní:

- F. Mosteller* (Harvard): Úvodní slovo předsedy
- B. Benjamin* (Londýn): Výuka oficiální statistiky
- S. A. Goldberg* (New York): Myšlenky k výuce oficiální statistiky
- N. Keyfita* (Harvard): Populační a produkční oficiální statistiky
- W. Eberl* (Viedeň): Stochastika a moderní všeobecná výchova
- A. Engel* (Frankfurt n. M.): Výpočty a pravděpodobnost
- C. Radhakrishnan Rao* (Kalkata): Výuka statistiky na středoškolské úrovni — interdisciplinární přístup
- R. A. S. Whitfieldová* (Huntington): Mobilní mini-komputer pro školní výpočty
- L. Råde* (Göteborg): Výuka pravděpodobnosti a statistiky na středoškolské úrovni — mezinárodní přehled
- M. Halmosová* (Budapešť): První kroky ve výuce pravděpodobnosti
- P. L. Hennequin* (Clermont-Ferrand): Tendence ve výuce statistiky na francouzských středních školách
- W. Kruskal* (Chicago): K příštím akcím JCCSP*)
- T. Postelnicu* (Bukurešť): Výuka statistiky na středoškolské úrovni
- I. P. Ruckerová* (Richmond): Úvod do statistiky na střední škole
- J. O. Oyelese* (Ibadan): Přehled o výuce statistiky na středních školách v západních a lagoských státech Nigérie
- H. Lang* (Viedeň): Výuka pravděpodobnosti a statistiky na středních školách v Rakousku

František Zítek, Praha

Pál Turán ed.: SELECTED PAPERS OF ALFRÉD RÉNYI. Akadémiai Kiadó, Budapešť 1976, 3 svazky o 628, 646 a 667 stranách, cena neuvedena.

Předložené třísvazkové vydání životního díla významného maďarského matematika, řádného člena Maďarské akademie věd, profesora ALFRÉDA RÉNYIHO (1921–1970) je chronologickým

*) Joint Committee on the Curriculum in Statistics and Probability, společný orgán Americké statistické asociace (ASA) a Národní rady učitelů matematiky (NCTM).

souborem všech jeho význačnějších prací. Tvoří monument, který vzbuzuje úctu. Ohromuje svým rozsahem, šíří témat, bohatostí myšlenek. Je jen málo oblastí matematiky, které by Rényi podstatným způsobem neobohatil. V zorném poli jeho zájmu byly základy teorie pravděpodobnosti, analytický aparát, teorie informace, teorie grafů, neparametrická statistika, geometrie, náhodné procházky, teorie řad, souvislosti teorie pravděpodobnosti s jinými oblastmi, např. s teorií čísel a fyzikou. Značnou část své životní energie věnoval Rényi aplikacím. V souboru nacházíme reprodukce prací, ve kterých je matematika aplikována v biologii, ekonomice a dalších oblastech. Přitom značná část díla prof. Rényiho se na více než 1900 stran předloženého souboru nevešla. Jde o práce, které kolektiv Rényiho spolupracovníků, jenž pod vedením akademika PÁLA TURÁNA soubor sestavil, nepovažoval za originální výzkumné práce. Že nejde o dílka bezvýznamná, o tom se naši čtenáři mohou přesvědčit např. ze slovenského překladu Rényiho Dialogů o aplikacích matematiky. Filosofická hloubka autorových idejí je těžko překonatelná a jistě i jeho další knížky Dialogů o matematice a Dopisů o pravděpodobnosti by zasluhovaly překlad do některého z našich národních jazyků.

Z celkového počtu 355 prací akademika Rényiho bylo do souboru pojato 156 článků. Většina z nich je psána v angličtině, několik málo v němčině a francouzštině. Prvý svazek obsahuje 52 článků z období 1948–1956, druhý svazek 48 článků z období 1956–1961, a třetí 56 článků z období od roku 1962 až do autorovy smrti roku 1970. Každý článek je opatřen plnou citací i bibliografií a mnohý je doplněn poznámkami člena redakčního kolektivu o jeho ohlase. Obsahují zasvěcené informace o nových výsledcích v dané problematice a zhodnocení autorova přínosu v dané oblasti matematiky.

V krátké recenzi nelze rozebírat konkrétní obsah jednotlivých článků souboru. Naše čtenáře by jistě upoutal především článek zobecňující známou Kolmogorovovou nerovnost. Je společnou prací A. Rényiho s předním naším odborníkem v pravděpodobnosti a matematické statistice, předčasně zesnulým prof. Jaroslavem Hájkem. Zobecněná nerovnost se dnes nazývá nerovností Hájkovou-Rényiho, vyvolala ve světě značnou odezvu, jako ostatně většina Rényiho výsledků, a řada autorů na ni navázala své výzkumy. Recenzenta též okamžitě zaujala Rényiho práce, ve které navrhuje novou axiomatizaci teorie pravděpodobnosti opírající se o pojem podmíněné pravděpodobnosti. Naši čtenáři ji znají z českého překladu Rényiho monografie o pravděpodobnosti. Připomeňme, že kromě Rényiho axiomatiky jsou dnes ve světě rozšířeny dvě. Klasickou je Kolmogorovova axiomatika z třicátých let tohoto století, která zavádí pravděpodobnost jako speciální případ normované míry. Třetí je moderní axiomatika kvalitativní nebo subjektivní pravděpodobnosti.

Obsáhlé dílo A. Rényiho budí radost z toho, čeho je lidský důmysl schopen dosáhnout. Současně však vzbuzuje smutek plynoucí z pochybností, zda podmínky současného pragmatického světa jsou dostatečně příznivé pro dobývání dalších tajemství přírody.

Petr Kratochvíl, Praha